

Αξιολόγηση του Νέου Ωρολογίου Προγράμματος Μέσης Εκπαίδευσης σε τέσσερα πιλοτικά σχολεία (2014-2015)

1. Η ταυτότητα της έρευνας

Σε συνέχεια απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ) προχώρησε, για πρώτη φορά κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς 2012-2013, στην πιλοτική εφαρμογή του Νέου Ωρολογίου Προγράμματος (ΝΩΠ) Μέσης Εκπαίδευσης σε τέσσερα γυμνάσια. Η παρούσα αξιολόγηση πραγματοποιήθηκε κατά την τρίτη χρονιά υλοποίησης της πιλοτικής εφαρμογής του θεσμού, δηλαδή, κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς 2014-2015.

Σκοπός της συγκεκριμένης αξιολόγησης ήταν η αποτίμηση της αποτελεσματικότητας της εφαρμογής του ΝΩΠ, έτσι ώστε να εντοπιστούν τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματά της και, παράλληλα, να διερευνηθεί ο βαθμός υιοθέτησης των επισημάνσεων της Επιστημονικής Επιτροπής. Κατ' επέκταση, τα ερευνητικά ερωτήματα που καθοδήγησαν το σχεδιασμό της αξιολόγησης ήταν τα εξής δύο: (1) Ποια είναι τα αποτελέσματα της πιλοτικής υλοποίησης του ΝΩΠ σε σχέση με: (α) τη γενική εκτίμηση των συμμετεχόντων (εκπαιδευτικών και μαθητών), (β) τα θετικά απορρέοντα από την υλοποίηση του θεσμού και (γ) τα προβλήματα και προκλήσεις, και (2) Σε ποιον βαθμό έχουν υλοποιηθεί οι εισηγήσεις της αξιολόγησης της Επιστημονικής Επιτροπής, κατά την τρέχουσα σχολική χρονιά;

Η διερεύνηση των δύο ερωτημάτων περιστράφηκε γύρω από τους άξονες που αφορούσαν: την επιμόρφωση, τον διδακτικό χρόνο, την υιοθέτηση πιο σύγχρονων και αποτελεσματικών μεθόδων διδασκαλίας, των συνθηκών εργασίας των εκπαιδευτικών, της κατ' οίκον προετοιμασίας μαθητών και εκπαιδευτικών, της διαχείρισης της τάξης και της υλικοτεχνικής υποδομής των σχολείων.

2. Μεθοδολογία

2.1. Δείγμα

Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν: (α) οι εκπαιδευτικοί που δίδασκαν στα τέσσερα πιλοτικά Γυμνάσια κατά τη σχολική χρονιά 2014-2015 και οι Διευθυντές/τριες των τεσσάρων σχολείων, (β) οι μαθητές δύο τμημάτων της Β' τάξης και δύο τμημάτων της Γ' τάξης σε κάθε σχολείο, που

επιλέγηκαν με τυχαία δειγματοληψία, (γ) τριάντα μαθητές (εκτός των προαναφερθέντων τμημάτων), οι οποίοι συμμετείχαν σε τέσσερις ομαδικές συνεντεύξεις των 7-9 μαθητών.

Το Ερωτηματολόγιο Εκπαιδευτικού συμπληρώθηκε από 178 άτομα. Ποσοστό 89% αφορούσε σε εκπαιδευτικούς, ενώ ποσοστό 11% αφορούσε σε μέλη της διευθυντικής ομάδας του κάθε σχολείου. Το Ερωτηματολόγιο Μαθητή συμπληρώθηκε από 340 άτομα. Το ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε από 176 μαθητές της Β΄ τάξης και από 164 μαθητές της Γ΄ τάξης.

Επιπλέον, στις ομαδικές συνεντεύξεις στα τρία από τα τέσσερα σχολεία συμμετείχε τουλάχιστον ένας εκπαιδευτικός από κάθε ειδικότητα, ενώ στο τέταρτο σχολείο συμμετείχαν σχεδόν όλοι οι εκπαιδευτικοί του σχολείου. Στις συνεντεύξεις με τους μαθητές συμμετείχαν οι πρόεδροι όλων των τμημάτων του κάθε σχολείου.

2.2. Εργαλεία

Για τις ανάγκες της αξιολόγησης κατασκευάστηκαν δύο ερωτηματολόγια. Το πρώτο ερωτηματολόγιο απευθυνόταν στους μαθητές/στις μαθήτριες, και το δεύτερο ερωτηματολόγιο στους/στις εκπαιδευτικούς (και στα μέλη των διευθυντικών ομάδων) των τεσσάρων σχολείων.

Το ερωτηματολόγιο μαθητή ήταν ανώνυμο και περιλάμβανε 55 ερωτήσεις κλειστού τύπου σε πενταβάθμια κλίμακα Likert (1: Καθόλου, 5: Πάρα πολύ) και τέσσερις ερωτήσεις ανοικτού τύπου. Οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου επικεντρώθηκαν σε επτά άξονες: στη γενική εικόνα που αποκόμισαν οι μαθητές από το ΝΩΠ σε όλα τα μαθήματα, στις απόψεις τους για το ΝΩΠ σε κάθε γνωστικό αντικείμενο, στην κούραση/κόπωση που αισθάνονται, στην υιοθέτηση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων στα διάφορα μαθήματα, στη συνολική εκτίμησή τους για το ΝΩΠ, στα πιθανά σχόλια-εισηγήσεις τους, και σε γενικές πληροφορίες.

Το ερωτηματολόγιο εκπαιδευτικού ήταν ανώνυμο και περιλάμβανε 45 ερωτήσεις κλειστού τύπου σε πενταβάθμια κλίμακα Likert (1: Καθόλου, 5: Πάρα πολύ) καθώς και τέσσερις ερωτήσεις ανοικτού τύπου. Οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου επικεντρώθηκαν σε πέντε άξονες: γενικές πληροφορίες, τη γενική εικόνα των μαθητών σε ό,τι αφορά στην εφαρμογή των ΝΩΠ, θετικά

στοιχεία από την εφαρμογή του ΝΩΠ, προβλήματα και δυσκολίες από την εφαρμογή του ΝΩΠ, και συνολική εκτίμηση τους για τον θεσμό.

Αναπτύχθηκαν, επίσης, δύο πρωτόκολλα συνεντεύξεων, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν στις ημιδομημένες συνεντεύξεις με τις δύο ομάδες (μαθητές και εκπαιδευτικούς).

3. Αποτελέσματα - Εισηγήσεις

Γενικά, η αξιολόγηση κατέδειξε ότι εκφράζονται θετικές απόψεις ανάμεσα στους/στις εκπαιδευτικούς και τους μαθητές/τις μαθήτριες για τον νέο θεσμό και υπάρχει διάθεση για συνέχιση της συμμετοχής τους στην πιλοτική υλοποίηση του ΝΩΠ. Τόσο οι μαθητές/τριες όσο και οι εκπαιδευτικοί και τα μέλη των διευθυντικών ομάδων διαπίστωσαν ότι υπάρχουν συγκεκριμένα πλεονεκτήματα που προκύπτουν από την εφαρμογή του ΝΩΠ, όπως η δυνατότητα για υιοθέτηση πιο μαθητοκεντρικών και διερευνητικών προσεγγίσεων, η διεξαγωγή πειραμάτων και εργασιών πρότζεκτ και η διαφοροποίηση της διδασκαλίας. Στα πλεονεκτήματα από την εφαρμογή του ΝΩΠ περιλαμβάνονται, επίσης, ο περιορισμός της κατ' οίκον εργασίας των μαθητών, η προετοιμασία μικρότερου αριθμού διαφορετικών μαθημάτων ημέρας με αποτέλεσμα την εμβάθυνση στα διάφορα μαθήματα και η δυνατότητα καλύτερης και πιο ενδεδειγμένης προετοιμασίας.

Αδυναμίες εντοπίστηκαν σε θέματα που αφορούσαν, πρωτίστως, στην απουσία συνεχούς επικοινωνίας και στήριξης των σχολείων από το ΥΠΠ, όπως για παράδειγμα σε σχέση με την υλικοτεχνική υποδομή. Εντοπίστηκαν, επίσης, αδυναμίες στην ικανότητα των εκπαιδευτικών για διαχείριση της τάξης, η οποία αμβλύνεται κατά τη διάρκεια του ογδοντάλεπτου μαθήματος στις περιπτώσεις των εκπαιδευτικών, οι οποίοι παρουσιάζουν τέτοιες αδυναμίες. Διαπιστώθηκαν ανάγκες επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών σε θέματα διαχείρισης τάξης.

Όσον αφορά στα διάφορα γνωστικά αντικείμενα, η αξιολόγηση κατέδειξε διαφοροποίηση των απαντήσεων των εμπλεκόμενων όσον αφορά στην εφαρμογή των ογδοντάλεπτων μαθημάτων. Σε ορισμένες περιπτώσεις αυτή η διαφοροποίηση καταγράφηκε και μεταξύ των εκπαιδευτικών, οι οποίοι διδάσκουν το ίδιο αντικείμενο. Γενικότερα, για την εφαρμογή των ογδοντάλεπτων μαθημάτων καταγράφηκαν θετικότερες απόψεις κυρίως στα εργαστηριακά μαθήματα (π.χ. στην Τέχνη, στον Σχεδιασμό και Τεχνολογία, στη Χημεία, στη Βιολογία, στην Αγωγή Υγείας και στη

Γεωγραφία) και λιγότερο θετικές απόψεις για τα φιλολογικά μαθήματα (Νέα Ελληνικά, Ιστορία, Αρχαία Ελληνικά), τα Αγγλικά και τα Γαλλικά.

Η αξιολόγηση κατέδειξε, επίσης, σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των εκπαιδευτικών διαφορετικών μαθημάτων όσον αφορά στην εφαρμογή του θεσμού του ΝΩΠ σε σχέση με την κούραση των μαθητών, η οποία δυσχεραίνει την ομαλή διεξαγωγή του μαθήματος. Αυτό επιβεβαιώνεται και από τις απόψεις των μαθητών όσον αφορά στον βαθμό στον οποίο κουράζονται κατά τη διάρκεια του ογδοντάλεπτου, καθώς διαφοροποιείται ανάλογα με το γνωστικό αντικείμενο. Οι μαθητές/τριες αναφέρθηκαν και στην απουσία μαθητοκεντρικών δραστηριοτήτων σε αρκετά μαθήματα ως βασική αιτία της κούρασης που αισθάνονται κατά τη διάρκεια του ογδοντάλεπτου.

Καταγράφηκαν, επίσης, ως εγνωσμένες ανάγκες, η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε θέματα γενικής διδακτικής, ειδικής διδακτικής και σε ζητήματα διαχείρισης τάξης.

4. Ερευνητική Ομάδα

Δρ Νικόλας Μουσουλίδης, mousoulides.n@cyearn.pi.ac.cy
Αρετή Στυλιανού, stylianou.a@cyearn.pi.ac.cy
Αγγελική Κατσιάνη, katsiani.a@cyearn.pi.ac.cy